

Erialase võõrkeele õpetamine ja õppimine: uudseid lähenemisviise IV

ETTEKANDED

Muukeelsete tudengite toimetulek eestikeelses õppes: tudengite ja aineõppejõudude hinnangud

Helena Metslang, Tallinna Ülikooli Eesti Keele ja Kultuuri Instituut,
projektijuht

Ettekanne tutvustab uuringu „Muukeelse tudengi keeleline toimetulek ja vajadused ülikoolis“ tulemusi (www.cs.tlu.ee/erialakeel). Kevadel 2012 viidi eri ülikoolides läbi küsitlused ligi 200 aineõppejõu ja 900 muukeelse tudengi seas, toimetuleku probleematikat arutati ka neljas vestlusringis. Ettekandes vaadeldakse, millised õppetöö vormid ja keelekasutustegevused eri õppeaastate ja erialade tudengitele enam raskusi valmistavad. Räägitakse ka üliõpilaste ja aineõppejõudude motivatsioonist teises keeles õppeks vajalikke lisapingutusi teha.

Keeleõppejõu ja erialaõppejõu rollid erialakeele õpetamisel ja võimalused nende rollide ühitamiseks

Aet Toots, Estonian Business School, inglise keele lektor

Ettekande eesmärgiks on käsitleda erialakeele õpetamisega seotud väljakutseid, sealhulgas arutleda, millist rolli etendavad erialakeele õpetamisel keeleõppejõud ja millist rolli erialaõppejõud ning millised on nendevahelise koostöö võimalused. Ettekande raames vaadeldakse, kuidas lõimitud aine- ja keeleõpe (LAK-õpe) aitab kaasa erialakeele omandamisele ja millised väljakutsed sellega kaasnevad eriala omandamise ja millised keeleõppe seisukohast. Ülikoolide rahvusvahelistumise tulemusena kasvab inglise keeles õpetatavate erialaainete osatähtsus. Ühest küljest võimaldab see suuremat mobiilsust nii üliõpilastele kui õppejõududele ning tõstab nende konkurentsivõimet rahvusvahelisel tööturul. Teisest küljest on ülikoolid sageli probleemi ees, kus väga hea erialaspetsialisti keeleoskus ei pruugi olla professionaalsel tasemel. Antud probleemi saab leevendada kaasates õppejõude, kes on nii eriala- kui keeletespetsialistid, kuid selliseid õppejõude ei ole igas valdkonnas piisavalt. Ühes grupis õppivad erineva keele- ja kultuuritaustaga üliõpilased võivad olla väga erinevate ootustega ning erineva keeleoskusega, mis esitab õppejõule kõrgendatud nõudmised. Ettekande käigus tõstatatakse ka järgmised küsimused:

- kas õppetöö kvaliteet kannatab, kui õpitakse võõrkeeles, kuna ei pruugita tunnetada peenemaid nüansse, või on see hoopis lisaväärtus, kuna nii omandatakse keel ja erialaaine samaaegselt?

- kas võõrkeeles õppeprogrammi läbinud üliõpilased suudavad hiljem end erialaliselt väljendada oma emakeeles?
- kas inglise keele järjest suurenev kasutamine õppekeelena kujutab endast ohtu rahvuskeelte arengule?

Ettekandes käsitletavate küsimuste illustreerimiseks kasutatakse näiteid, mis põhinevad autori kogemusel nii eriala (finantsarvestuse) kui erialakeele (finantsalase inglise keele) õpetamisel.

Kolmepoolne koostöö erialakeele õpetamisel- keeleõpetaja, erialaõpetaja, tööandja – võimalus ja vajadus

Merle Tammela, Sisekaitseakadeemia lektor

Ettekanne tutvustab Sisekaitseakadeemia keelekeskuse õppejõudude kogemust, kas ja kuidas toimib koostöö erinevate huvigruppide vahel ühise eesmärgi, tööalaseks suhtlemiseks vajaliku keeleoskuse omandamise, ning mõtteviisi „kõik õppejõud on keeleõpetajad“ elluviimisel.

Oluliseks märksõnaks on „kaasamine“, st sellise keskkonna loomine, kus inimesed on valmis tegutsema, vastutama ja pühenduma. Tänu koostööle saab iga kollektiivi liige panustada vastavalt oma võimetele ja oskustele ning kõigi ühisel pingutusel jõuda parima tulemuseni.

Hea koostöö aluseks on dialoog, head suhted, vastastikune lugupidamine ja usaldus. Tekib sünergia, mis muudab koostöö kergeks ja meeldivaks kogemuseks.

Sisekaitseakadeemia lõpetajatelt ootavad tööandjad keeleoskust, mis on vajalik toimetulekuks erinevates tööalastes situatsioonides, sh ka rahvusvahelises suhtlemises. Et luua võimalused sellise keeleoskuse omandamiseks, on oluline kõikide osapoolte vaheline koostöö – riik, tööandja, erialaõppejõud, keeleõppejõud ja õppurid ning koostöö teiste (kõrg)koolide keeleõpetajatega.

Ettekande eesmärgiks on mõtiskleda koos selle üle, kas ja millised võimalused on kõrgkooli keeleõppeprotsessi huvigruppide (tööandja, erialaõppejõud, keeleõppejõud, tudeng) koostööks erialakeele omandamisel, kas ja miks on mitmepoolne koostöö vajalik ning kuidas tulemuslikult koostööni jõuda. Kogu mõtisklust täiendavad konkreetsed näited koostööprojektidest, mis Sisekaitseakadeemia keelekeskuses ellu on viidud.

Kuidas oma eriala inglise keeles õpetama õpetada?

Ursula Erik, Eesti Maaülikooli keelekeskuse lektor

Ülle Sihver, Eesti Maaülikooli keelekeskuse juhataja

Ettekanne tutvustab erialaspetsialistide ingliskeelse õpetamisoskuse arendamise võimalusi maaülikooli doktorikooli pilootkursuse näitel tulenevalt Eesti kõrghariduse rahvusvahelistumise vajadustest. Pilootkursuse eesmärgiks oli inglise erialakeeleoskuse edendamise ja harjutamise ning didaktikavõtete analüüsi ja kasutus. Õpe toetab doktorandi

tööd õppejõuna rahvusvahelises keskkonnas. Ettekandes analüüsitakse õppeprotsessi osapoolte – lektorite ja doktorantide – tegevust ning ülesandeid, arvestades õppeprotsessist tuleneva dünaamikaga.

Kursust juhtisid kaks lektorit, kelle ülesanded olid jagatud kahe pädevuse piires, so inglise erialakeel ja didaktika. Lektorite ühine ülesanne oli luua õppimist toetav keskkond. Lektori spetsiifiline ülesanne oli kohandada õpiülesanded õppija erialasest ja lingvistilisest ettevalmistusest lähtuvate ja kursuse käigus muutuvate vajadustega. Lektori dünaamiline reageerimine õppija vajadustele, arvestades tegevuse üldeesmärki, toetab õppija mitmetahulise pädevuse tõusu. Kursuse tegevustes lähtuti põhimõttest, et oskama hakatakse oskusi rakendades.

Õppija keeleoskuses arengus on olulised kõigi nelja osaoskuse edendamine, sealjuures on põhirõhk suulisel suhtlusel ja suulisel esitlusel eriala õpetamise situatsioonis, kus osalejad on vaheldumisi üliõpilase ja õpetaja rollis. Eesmärk haakub doktorantide juba olemasoleva hea erialase teaduskeele, sh eriti retseptiivsete oskustega.

Didaktikavaldkonnas on lähtealuseks märkav vaatlemine, teabe analüüs, järelduste mittehinnanguline edastus, sõbralik tagasiside ja analüüsitud teabe praktiline rakendus. Õpetamisvõtete analüüsi käigus vaadeldi õppejõu kui teadlase ja õpetaja rollide spetsiifika erisust.

Ettekandes esitatakse erialaspetsialisti keele- ja õpetamisoskuse toetamise vajadus ja võimalused.

E-kursuste roll erialakeele õpetamisel ja õppimisel: lisakohustus või lisavõimalus.

Kaire Viil, TTÜ Virumaa Kolledži lektor, humanitaar-ja sotsiaalinete
lektoraadi juhataja

Ingrid Prees, TTÜ Virumaa Kolledži eesti keele õpetaja

Ettekannete eesmärgiks on rõhutada erialakeele õpetamisega seotud koostöö tähtsust teiste lektoraatide ning erinevate organisatsioonide vahel (BeSt, MISA). Anda ülevaade nii kütuste tehnoloogia, informaatika kui ka auditoorse keeleõppega kombineeritud erialase e-õppe kursuse kohta. Tutvustada e-kursuste loomisluugu, õppevahendeid. Ettekannete käigus püüame leida vastused küsimustele: kas e-kursuste loomine ja nendes osalemine on lisakohustus või –võimalus; millised on eelpool nimetatud kursuste head ja vead. Tugineme vastustes mõlemapoolsetele arvamustele. Vaatame tulevikku ehk mõtiskleme selle üle, milliseid uusi võimalusi suudame ja tahame pakkuda tänapäeva arvutiseerunud noorele spetsialistile.

TÖÖTOAD

Ettekanded erialakeele tunnis (inglise keele näitel)

Liina Soobik, Tartu Ülikooli inglise keele lektor

Enamus meist palub üliõpilastel teha erialakeele tunnis ettekandeid. See on loominguiline ülesanne, mille ettevalmistamine ja kontrollimine võivad vahel olla keerulised. Jagan oma kogemusi akadeemiliste ettekannete ettevalmistamisest, ettekannete läbiviimisest, aktiivsest kuulamisest, tagasiside andmisest, kuulatu/tagasiside analüüsist. Teeme mõned praktilised ülesanded ja vahetame kogemusi, sest pole ju ühte ainuõiget varianti. Nii leiabki igaüks oma sobiva meetodi.

Väärtustades sõna

Eve Raeste, Tartu Ülikooli eesti keele lektoraadi lektor

Hea ettekanne eeldab oskust kirjeldada protsessi, arutleda, seletada, põhjendada ja veenda, kasutades sidususvahendeid ja sidusust loovaid võtteid ning järgides väljakujunenud väljendusoskuse tavasid. Ettekandeks valmistumine võimaldab hinnata erialase kirjanduse relevantsust (olulisus, asjassepuutuvus, usaldusväärsus), sidusa teksti loomist, selle terminoloogiliselt korrektset esitamist ja teiste autorite mõtete eetilist kasutamist. Sõna ja / või sõnum devalveerub ettekandja eksimuste pingeväljas. Käesolev ettekanne pakub kogemusel põhinevaid nõuandeid pingeolukorra ennetamiseks.